

Oelh
113 ad

Oeltz 113 Dd

Sack der Konsten/

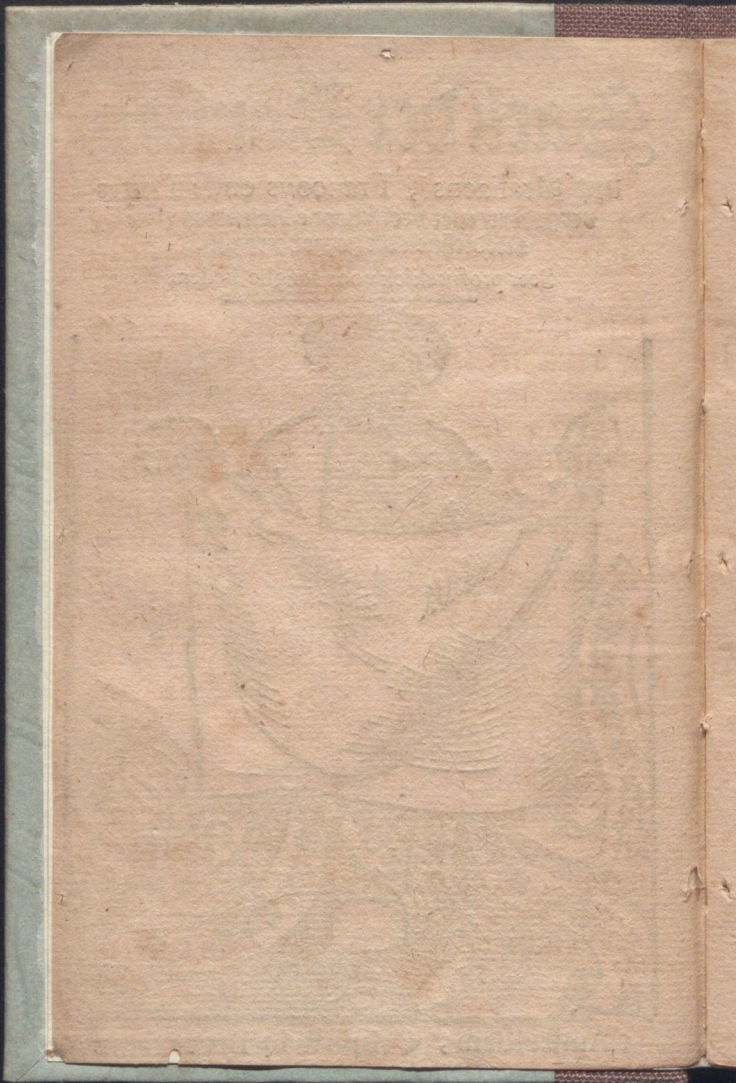
upt 't Italiaens , Francoys ende Duyts
bergadert/ met heel schoone Remedien ende
Medicynen die geprobeert zijn.

Seer profijtelijck voor Jonghe-lieden.

t' Amsterdam , Gedrukt by Broer Janiz.

De eerste Konst.

Tegens de Dronckenschap.

Nemt het Sap Heron ende dzinck
ket nuchteren/ soo en sult ghy niet
droncken worden van geender ley
dzanck : Ende ist dat ghy dzonck
ken zijt/ soo dzinckt van dat selve sap/ het
sal u nuchteren maken. Ofte eet des moz
gens nuchteren het mergh van Berckens
blees so en sult ghy niet dzoncken worden :
Ende zijt ghy dzoncken/ so leght eenen nat
ten doeck op u Schamelheyt/ ende ghy sult
nuchteren worden/ ofte dzinckt twee oncen
Betonien-water smorgens nuchteren/ ghy
en sult van dien dagh niet dzoncken wordē.

Om te maecken dat de honden op u niet en bassen.

Draeght over u het Krup ende den wortel
Serpentine ofte Adder-krup.

Om Vogelen in huys te doen komen.

Neemt Gerst ghewepckt in Heunigh/
ende werpse daer ghy u Dupven spijs/
ander Dupven ende Voghelen sullen daer
met hoopen vergaderen.

Om een Appel te doen in een Fiole.

Haught een Fiole aen den tack van ee
nen

Den Sack der Konften;

nen Appel-boom/ steeckt den jongen Appel
in den mondt van de fiole ende hy sal daer
in wasschen ende groepen. Soo ghy wilt/
menght het selve oock doen met Peeren/
Wijn-druyven ende ander Fruyt.

Om Zout-water versch te maecken.

Neemt Leem in een sack / zijget dooz
zout-water soo dickwils dat het klaer zy
ende t sal versch werden.

Om Visch te vanghen by nacht.

Neemt een glazen Lanteerne met een
bernende keersse ende hout die over 't wa-
ter/dan sullen de Disschen na de Lanteerne
komen. Oft neemt Netelen ende Donder-
baert/ stamp die t'samen ende doet het sap
in een Visch-overe/ alle de Disschen sullen
daer vergaderen / ende zijn u handen daer
niede bestreken soo meught ghyse vangen.

Om een Ey een Ringh te trecken.

Neemt een Ep legghet twee dagen ende
twee nachten in Wijn-azijn te wencke dan
nemet daer uyt ende rolt het sachtelick op
een tafel / soo laet hem het Ep uytstrecken
als Wags / dan meughdy het steken in een
fiole/ ofse treckent dooz een Ringh.

Om

Den Sack der Konsten.

Om Inckt te maecken ende wat Boecken daer mede geschreven werden en eten de Mussen niet.

Neemt Wiffem-water ende mengt uwen Inckt daer mede / wat Boecken men daer me schrijft / sijn beschermt voor de mussen.

Om hayr van eenighe plaetse te verdrijven.

Bestrijckt eenighe rouwe plaetse des lichaems met het bloedt van een fleder-muss ende daer en sal 't hayr niet groeyen.

Om te maecken dat het volck aen u Tafel of in u Camer al swert schijnen.

Doet Oliven-olie in een Lampe ende doet daer toe poeder van aertglas / ontsteekt dan de Lampe ende alle het Volck daer ontrent sal swert schijnen ghelijck de Egyptenaers.

Teghen 'tschimmelen van Broot.

Neemt een nood-dop vol Lavendel-water / ende mengt dat met ander water / ende het deech dat daer mede ghenaeckt wort / daer van en sal dat broodt niet schimmelen ofe upt- slaen.

Om te weten of een Meylken Maecht is.

Neemt Moeder-kruid / brandt dat ende laet het Meysken den reuck ontfangen in haren Neuse / isse geen Maeght soo sal zy haer

Den Sack der Konsten.
haer bepiffen : maer is sy Waeght soo sal
sy't niet doen.

Of neemt grau Netelen / als sy groen
zijn/ende laetse daer oppiffen: Is sy gheen
Waeght soo sullen de Netelen verdooren
ende vael worden/maer anders niet.

Om een Kole langh gloeyende te houden.

Neemt water ghedistilleert van men-
schen dreck / ende doet dat water op een
gloeyende kole / ende de kole sal soo langh
gloeyende blyven/als daer water is : maer
men moetse in een glas doen / ende 't selve
so veel lichts gheven als een stroo-pijpe.

Om langhen Wijn klaer te maecken.

Moeder-kruyt water ghedaen in Wijn
die af gedaen is/ met de grootheyt van den
vate/ dan wort hy wederom goet : op wa-
ter van Valeriaen ghedaen in Wijn die af-
gedaen is maeckt de Wijn oock klaer.

Om Voghelen te vanghen.

Neemt Gerst/ ende leghtse een wepnigh
in het sap van Wijn-rupte werpt dan die
Gerste daer de Vogelen komen/dan meug-
dijse vanghen.

Om

Den Sack der Konften.

Om Vyer t'ontsteken sonder vyer.

Neemt Cattoen / net die in menschen
dreck-water ende later weder dzoogen / tot
dijn repfen toe / als die nu ten derden-male
wel ghedzooght is / dan leght die inde hitte
van de Sonne ende het sal ontsteken.

Om eendracht ende vrede te maken tusschen
Man ende Wijf.

Gheeft Man ende Wijf (die dickwils
oneenigh zijn) alle beyde te dzincken upt
eenen kroese / water van een krupt gehee-
ten Valeriane / ende sp sullen vereenighen /
ende booztaen eendzachtelijck / gherustelijck
ende vreedsamelijck met malkanderen le-
ven / soo langhe als het duert.

Teghen het schijten der Vlieghe op
Vifch of Vleesch.

Neemt water van Melissa oft Moeder-
krupdt int Duytsch / besprenght daer mede
het Vleesch of den Vifch / het sal langh
goet blyven ende daer en sullen gheen Vlie-
gen oft ander Woormen by komen.

Om vyer t'ontsteken by den Sonnen.

Neemt een schoon claer Becken ende
leght daer in een Nieuwe Spieghe / set

De Sack der Konsten.

dat Becken int heetste van der Sonnen
ende leght daer by droogh Werck van
blas/ cleyn ghekap / ende datter schijnfel
van den Spieghel magh comen op het
Werck/ soo salt onsteken.

Om een Keerffe te maken diemen niet
uytblasen can.

Neemt een holle Hennepen-steel / vulc
die met Solfer ende onsteeckse / het en sal
niet upt-gaen van Wint of Blasen.

Om te sien soo wel by nacht als by daghe.

Bestrijckt u ooghen met het bloet van
een vleur-murs / ghy sult soo wel by nacht
sien als by daghe.

Om de Wormen te maecken die Sijde spinnen.

Neemt de Herffenen van een half/
graefse in een Wee-put ende laetse soo
leggen een Waendt lanck / soo comen daer
Sijd-wormen upt / voedse dan voort met
Woerbefien-bladeren.

Om kolen langhe te doen branden.

Wildy gloepende kolen langhe doen
branden soo werpter poeder van S. Jans
kruyt op / als die by na verbrandt zijn/
ende laetse soo liggen.

Om

Den Sack der Konsten.

Om een Ey te doen om hoog Klimmen

Maect een Ep ydel dooz een kleyn
gaetken / vult den Ep-dop met Wey-dau
ende stopt dat gaetken wederom met Was
met Franchijn daer op gebonden / dat den
Dau niet upt en can: dan steecht een Spiesse
oft Lancie in d'aerde inde hitte der Son-
nen / ende dat Ep sal opklimmen tot het
opperste van der Spiesse dooz de hitte der
Sonnen / die uptter natuere den Dou nae
haer treckt.

Om te weten of een siecke Perfoon sterven sal.

Neemt grau Metelen ende doet die in de
Urine of pisse van den siecken persoon/
blijven die Metelen groen / soo sal hy leven/
maer verdozrense soo sal 't ander zijn : Oft
neemt Bergghen-speck / ende wrijft daer
mede de planten van de voeten des siecken
Menschens: dan werpt dat selve speck voor
een Hondt / ist dat den hondt dat eedt / so sal
den Siecken Mensch ghenezen : maer en
willet den Hont niet eten / so sal den siecken
sterven.

Om Visschen te vanghen.

Neemt het sap van Mulago oft Scho-
lares

Den Sack der Konsten,

lares coztas die int midden van den **Meen**
vergadert zijn/ als de maen vol was/ ende
menget met swarte **Zeep** / ende bewaert
dat in eenen aerden pot : ende als ghp't
wilt besighen/ soo bestrijckt u handen daer
mede / ende wascht die int warer daer de
Disschen zijn/soo meughdysse vanghen.

Om **Wormen** in de spijsse te doen schijnen.

Neemt snaren van **Harpen** / snijste in
klepne stuyckens/ werpste in de heete spilsse
ende roeret wel om/ dan sullent schijnen al
Wormen te zijn

Om **Pottagie** te doen overloopen.

Doet wat **Zeep** in den pot ende alle de
pottagie sal overloopen.

Om **Moehey**t van gaen te verdrijven.

Neemt **Weeghbzee** / stamp die wel en
bestrijckt u voeten met sap/ dat neemt wegh
de pijn.

Om witte tanden te maecken.

Neemt **Gerste** / **Heuwigh** ende **Zout**/
menght dit wel te samen / ende wrijstet u
tanden mede sy sullen wit worden.

Voor die niet **Pissen** en kan.

Siet de stelen van **Kools-bladeren** in
Wijn-

Den Sack der Konsten.

Wijn-azijn/dynckt daer vā het sal u helpē,
om Kriecken te doen wassen op den Boom,
tot S. Maerten toe.

Griffijt een Kriecken-boom op eenen
moerbiesien oft Savien-stoc/het sal so zijn.
Ockernoten vroegh rijp te maken.

Neemt Noten/graefse inde aerde esn deese
wel die Noten sullē so goet zijn/ als die ghy
van den boom vergadert als sy rijp zijn.
Om Genoffelen dubbel te maecken.

Neemt een Boon-steel vult die met leem
ende doet in dat Leem so menigh sadeken
als ghy de ghenoffelen dubbel hebben wilt/
dan maeckt een ronde kloot van Leem/ en
de settet daer mede in de aerde.

Om te maecken dat Vleesch of Viscch rau sal
schijnen alst ghekoockt is.

Drooght het Bioet van eenen Hase ofte
van een Jonck Septken / maer wachtet
van de locht / doet dat by visch of vlees
ende het sal rau schijnen.

Om een Keers te doen branden int Water.

Neemt Wijn/ Oliff-olie/ Solfer/ quick-
zilber/ Was/ Zout ende Honigh/ menght
dirt'samen ende maeckter een keers af die
sal int water Branden ende niet upt gaen.

Om

Den Sack der Konsten.

Om te weten of een Vrouwe een Knechtken of
een Meyfken draeght.

Neemt een Schotel met schoon water/
ende laet daer in Druppen melck van haer
borsten/ draeght sy een Knechtken/ soo sal
de melck drijven/maer soo sy een Wepfken
draeght so sal de Melck te gronde sincken.

Om Hoenderen ende Capuynen binnen korten
tijdt vet te maecken.

Graeft een put in de aerde / maect een
bedde van mest ende daer op een bedde van
Netelen/ doet dat soo dickwils tot dat den
put vol is/houd daer op uwe Hoenderen of
Capuynen tot datse beginnen te groepen/
dan laetse daer af gaen ende sy sullen in
corten tijdt seer vet worden.

Om Hoenderen ende Eenden te dooden.

Werpt het zaed van Henbaen of *Zus-*
quiamus boor de Hoenderen of Eenden en
als sy dat gegeten hebben sullense ter stoudt
ter aerden vallen als waren sy doode.

Om eenen ouden Boom die begint te dorren ende
kerven, weder groen ende gaef te maecken.

Doet wegh de aerde van den wortel des
Booms / ende klieft twee of dyp van de
grootste wortelen/ ende drijfter eenen hou-
ten

Den Sack der Konsten.

ten beytel in / Deckse dan wederom met
de selve aerde / ende den Boom sal weder
bekomen ende groepen.

Om licht te maecten voor altijd.

Neemt de Woormen die des nachts schijn
nen / het sap daer van menght met een vie-
rendeel quick-silvers doet dat in een Fiole
ende het sal licht geven in der nacht.

Om langh leven te hebben.

Dynckt des morgens een goeden Dyanck
sap van Patientie / met een goedt deel der
gratien Gods / useert dat alle daghen / het
sal seer goet zijn : ende het is oock een seer
kostelijcke Medicijne voor kijven / vechten
ende doot-slaen.

Om Kriecken langhen tijt te bewaren.

Doet de Kriecken in een Vat op datse
malkander niet en roeren maect een bed-
de van Walt wortel / of Ebulus int La-
tijn / ende een bedde van Kriecken / maer
leghtse in een plaetse daerse niet ghequetst
en worden / soo meught ghyse langhen tijdt
bewaren ende sy en sullen niet gyeergert
wesen als mensse eten sal.

Om

Den Saek der Konsten.

Om Kriecken soet te doen smaken, ende alt Kruyt
een Specerijen.

Griffijt de griffie van utwe Kriecken op
enen Moer-bespen-stock / maer wepcht
eerst u griffie wel in Heunigh ende in poe-
der van Giroffel-naghelen.

Om heete ofte ziedende materien aen te tasten
sonder branden.

Bestrijckt utwe handen met het krup
Mercurij ofte Mercurialis ende steectse
dan in eenighe ziedende oft heete materie
ende ten sal u niet wee doen.

Om Vloyen te vanghen.

Neemt een pot strijckise met Boer-ber
ende set die op u bedde / alle de Dlopen sullen
daer in komen.

Om Luysen te verdrijven.

Maectt een vper werpt Quick-zilver
daer in ende hanght u kleederen oft Hemb-
den inden roock / so en sullender geen Lup-
sen meer in comen.

Om Mollen te vanghen.

Preemt twee lebende Mollen / set die in
een pot / graef den pot gelijk der aerden / est
als sp niet upt komen en kunnen / sullen sp
piepen / dan sullen de ander comen om die te
helpen

Den Sack der Konsten.

helpen ende sy sullen oock inden pot vallen.

Om Ratte te vanghen.

Sluyt een ratte in een pot ende doet een luttel vpers onder ende boven den pot / als de ratte gevoelt de hitte van den viere/ begintse te krijten/ de ander Katten dit hoorrende/ komen geloopen om die te helpen.

Om te maken goet aes in 't voor-laer om

Vifch te vanghen.

Neemt tarwe-bloeme/ roet of ongel van een Schaep dat versch geslagen is ende wit van een Ep' slaet dat wel te samen en doet dat aen u angel roede als ghy wilt visschen.

Teghen den Tantsweer.

Neemt Betonie / Savie ende Alun/ sietse r'samen in Wijn-azijn ende houdt soo hert aen u Tand en als ghy lijden meucht/ de pijn sal vergaen.

Dat geen Paert sal kunnen oft willen gaen

door ofte over een Strate.

Leght de dermen van een Wolf dwers obet de strate/ ende bedeckt die met aerde of sand niet een peert sal willen dooz de strate gaen/ soo langh als de dermen daer liggen.

Om een keerse te ontfeken aen de mondt van eenigh geschildert Beelt.

Neemt

Den Sack der Konsten.

Neemt Solfer ende bestrijckt daer mede de mont van eenig Beelt / neemt dan een bernende Keersse ende blaest dit upt/ eer nu het snutsel van der keerse upt is/ soo ontfeket aen den mont van den Beelde. Item / macekt een gaetken in den muer ende steekt daer in wat bus-poeders/ hout u bernde keerse daer aen / die sal terstondt upt geblasen worden / ontfiecktsedan weder aent gesolfferde Beelt.

Om Wilt-braet versch te houden een jaer langh.

Ten eersten neemt het Blesch ende dzinckter het Bloet reyn upt / legghet dan in eenen aerden pot ende vult die met geclaerden Honig twee vingeren breeet boven het blesch / en vint dan een Leer vast. op den pot/dat daer geen locht in en comt.

Om Venisoen te bewaren voor verrottinghe.

Deckt het blesch van der Sonne ende locht met baruwe / ende legget in een coude plaetsse / dan soo wasschet reyn / ende latet leggen int water enen halven dagh / dan latet weder drooghen dan neemt water en smout ende siet dat t' samen en latet weder koelen tot dat het water lau is / dan wasschet

Den Säck der Konsten.

schet Venisoen daer in laet ligghen in de
pekkel d'p daghen ende d'p nachten / dan
neemt het Vleesch upt / ende Zoutet met
d'zoogh Sout / ende legghet in een Tonne
wel toegestopt.

Hier nae volghen sommighe authentijcke
dinghen , geaprobeert by de Meesters , als
Arnoldus de Villa novo, Mesue, ende
meer diergelijke.

Om een klare stemme te maken.

T' Sabonts ende smozgens gedroncken
een once Venckelwaters maectt een
wijde Boyst ende een goede stemme.

Om witte handen te maecken :

Water gedistilleert van Hoender Epere
maectt witte handen / ende verdyft de lit-
teeckenenen der wonden / als men se dickwils
daer mede wascht ende van selfs laet d'zo-
ghen.

Oft de handen dickwils ghetwasschen
in Gulzaet-krup-t-water / ende van selfs
laet d'zooghen maectt witte handen : Oft
Netelen-zaet-water maectt oock witte
handen / smozgens ende sabonts daer mede

B

ghe-

Den Sack der Konsten.

gewasschen ende van selfs laten droogen.

Tegen Tooveren.

Groot Weeghbec-water / is goet voor hem die eenighe Tooverne gegeten oft inlij heeft / die sal vier of vijf daghen Loochwater dzincken / alle daghen d'n werf / t'elcken andet halve once / ende daer na nemen een scherpe Purgatie / 't is oock goet tegen alle schadelijcke spijsse.

Om wel te doen slapen.

Het voor-hoofst ende den slaep van den hoofde dickwils ghestreken met water van Maudragora / oft een luttel daer vanghedroncken / doet wel slapen.

Water van Bilsen-kruyt is goet voor de ghene die onnatuerlijke ruste hebben uytwendigh ofte inwendigh: als men het hoofst dickwils daer mede bestrijckt ende doecken daer inne ghenet / ende die op den slape van den hoofde ghelept / soo wort die persoon slapende ende natuerlick rustende.

Tegens de Rimpelen des aensichts.

Neemt water van witte Lelien-wortelen / ende wascht u aensicht dickwils daer mede / het maect ghetemperde coulent ende

de

Den Sack der Koncken.

de roothent int aensicht/ het verdrijft oock
de sproeten.

Teghen de Pest.

Des mozzhens eerrien upt den Hupse
gaet/ gedzoncken een once Valeriaen-water
is seer goet daer voor.

Om beschermte te wesen voor de Pest.

Sulcker-water is goet gedzoncken te
genis de Pest. Angelica-water is het alder-
beste water dat men vindt teghens de Pest/
nuchteren gedzoncken/ tekenen een once.

Teghens den loop inden Buyck.

Porceleyn-water smozghens ende t sa-
bons ghezoncken/ riolcken een onde of te
ander halve d'zofte vier dagen langh/ stop
den seck gaugh.

Ofte heemo. Doonen rende/ ziet die wel
mozz/ dan ghezaden in een pan met bo-
ter/ wel haedt ende droge/ ende dan gegeten
stopt den loop.

Ofte neeme bynn biost ghecrupmelt in
een panne wel hatt ende drooghe gebacken
ende soo gegeten/ dat stopp oock wel.

Tegende verstoppeytides Buyck.

Water van Gysionda of dupven-ker-
vel/

Den Sack der Konsten.
vel/ gedroncken sinorghens ten seuen uren/
dat maectt stoelgangh.

Teghen gracu hayr.

Water gedroncken van Moeder-krupt
of Melissa/ tweemaels daeghs/ t' elcken een
once/ laet den persoon niet grijs werden.

Om Geel Hayr te maecten.

Neemt wortelen van Kubea / of Kley-
kruid in Duytsch/ ziedse in Looghe/ ende
waschter u hayr mede.

Om eenen te helpen die de Pest heeft.

Als de Pest eerst aen komt neemt dan
twee oncen Angelica water/ Poeder van
Angelica wortels een half dragma / dia-
kel een dragma Azijn / een half loot / die
t'samen gemengt / geeft den Siccken te
drincken eer hy slaept / maer eerst salmen
hem doen laten. Ende als den dranck ghe-
droncken is salmen hem te sweeten liggen/
want dat helpt seer.

Goock goote weeghbree gedroncken ende
doecken daer in ghenet ende ghelepdit op de
Lever is seer goet tegens de Pest.

Hoe een Maeght haer Borsten kleyn sal honden.

Die sal haer Borsten bestrijcken met
Win-

Den Sack der Konsten.

Winterlinck-water / in Latijn Cicuta
ghenoemt : Dit water suldy lau maecken
ende doecken daer in netten / ende slaen
die alsoo lau om de Borsten / soo en sul-
len sy niet groot worden.

Om een sacht vel te maecken.

Neemde Boonen-krupdt-water ende
wascht daer dickwils u handen ende aen-
sicht mede / sy sullen sacht worden.

Om harde Borsten te maecken.

Neemt water van wilde Peren / nettet
doecken daer in ende slaetse om de Borsten
twee ofte driemael 'sdaeghs soo wordense
hart : Of neemt water van onrijpe sleen
ende net doecken daer in / ende slaet die
om de Borsten / dat doet de slappe Borsten
seer hart worden;

Dese navolgende Konsten en hebben inde
ander Boeckkens noyt geweest.

In den eersten, om een Wijngaert te doen komen
over yemants Tafel.

Neemt een Drinael of een ander schoon
glas / dat wel soo groot is als een Drinael /
(het moet inden somer besozght zijn) om

al het Jaer doo? te besigen.) als den wist
 gaert gebloeyt heeft / soo bint den Drinael
 aen den Wijngaerde / ende steecker een
 Drupe in / maer ghy moet wel toefien dat
 de Drupe niet ghequetst worde / soo datse
 verdooght / als de Drupe aldus hier in
 steeckt / soo stopt den Drinael daer hy aen-
 den Wijngaert hanght toe met groenest
 wasse / maer wacht de Drupe wel voo?
 eenighe quetsiere / laet de Drupe in desen
 Drinael wasschen ende rijpen Als de
 Drupe rijp genoegh sijn / soo snijft die af /
 sonder alleen de Drupe die in den Drinael
 steeckt / ende laet die noch hanghen aen sijn
 rancke / tot der tijt toe dat ghy siet dat hy
 root wort : als hy begint root te worden /
 snijdt hem dan af / ende laet den Drinael al-
 tijt wel gestopt met Wasse / soo ist goet.

Maer hier toe suldn doen Die van O-
 libe / als de Drupe al root is / ende men-
 get wel onder een.

Als ghy dan geneuchte bedrijven wilt /
 soo neemt een lampe ende leght daer in een
 wiecke giet daer op van der substantie die

Den Sack der Konften.

in den Brinael is / ende hanghtse int mid-
den van de Camer daer ghy eet : als ghy
den Wijngaert sien wilt met de rijpe Druy-
ven soo ontdeckt u lampe ende blaest al de
ander lichten uyt dat in de Camer is.

Om een stoop Wijs her onderste boven
te keeren sonder storten.

Neemt een krupdt dat Spions heet/doet
een once van dien in een stoop Wijs / al
houdt ghy die metten openen nederwaerts
ten sal niet stozten.

Om Petercelie te doen wassen in vier uren.

Neemt petercelie-zaed leght dat te wep-
ken in soete-melck / ende op de plaetse daer
ghyse saepen wilt / suldy ligghen een laghe
onghebluschten Kalck wel cleyn gewzeven/
ontrent eenen vingher dick / daer op suldy
stropen een lage Dzeoghe aerde oock eenen
vinger dick ; dit suldy Dyzmael doen/als nu
d'een als nu d'ander.

Dan suldy nemen Petercelie-zaede al
versch uyt den melck / daer 't eenen nachte
in heeft liggen wepcken/ ende saepet op de
plaetse die ghy alsoo daer toe bereydt sult
hebben : dan suldy daer op stropen onge-
bluschten

Den Sack der Konsten.

bluschten kalck gepulveriseert / ende doet
dan daer noch toe tot dat de kalck recht be-
deckt is. Dan suldye alom besprenden met
sehoon water / so salse wasschen binnen vier
uren / of eer : maer alle dinghen moeten ge-
daen worden gelijk voorsz is.

Om een Haringh selven te doen
omkeeren op den Rooster.

Neemt een Gansc-pipe ende doet daer
quick-silver in / dan stopt de penne vast toe
ende steckse also in den Haring by sal hem
selven omkeeren.

Om alle de Vloeyen te vanghen die ontrent
u Bedde zyn.

Neemt een wit Wollen-kleet ende be-
strifekt dat met melck van een Ezelinne /
dan leght dat op een bed daer veel Vloeyen
zijn / sy sullen al in dat kleet komen die daer
zijn.

Om Vliegghen die verdroncken zyn, weder
levendigh te maecken.

Neemt die Vliegghen ende leghtse in de
werme asche sy sullen wederom levendigh
worden.

Om Honden te doen danssen.

Neemt de Ballen van een Generte / ghn
sultse

Den Sack der Konsten.

sultse binden tot de Graen-werckers ofte
Bont-werckers hups: als ghy die hebt / so
wintse in een kleed wel vast / dan woypse
vooz de Honden / sp sullen danffen op de
strate ofte in hups.

Om een swert Paert wit te maken

Neemt een Waol / ziedet die in schoon
water / ende laten drie daghen daer in lig-
gen : hier mede wascht het Peert / 't swere
hanz sal upvallen ende het witte sal in de
plaetse groepen.

Dat een Mensche niet droncken wordt.

Die sal eren van de longe van een Weer
dat in een Schaep. Of eet van een Krup
dat Pozuula heet. Ofte eet Hasenore/
of vet Bercken-veesch. Welck van des-
sen dat ghy nuchteren eet / ghy en sult van
dien daghe niet droncken worden.

Om een Mensche terstont droncken te maken.

Die sal nemen Hout van Olyben / ende
legghent in Wijn drie daghen langh : dan
menght dien met ander Wijn / soo veel ghy
hebben wilt : Die van desen Wijn drinc-
ken / worden terstont droncken.

B 5

Om

Den Sack der Konsten.

Om swert te schijnen als Moren.

Neemt schynin van smoute / daer in
Tempert Vitriolum / dan doet dat in een
lampe ende ontsteekse / alle die in de Ca-
mer zijn / sullen swert schijnen.

Wildy by schoonen dage de Sterren
in de Lucht sien.

Neemt een schoon claer Becken / ende
leght in 't midden van dat Becken een
schoone clare Spiegel: dan doet daer schoon
water in / soo dat dien Spiegghel daer een
lattel diep in ligge / soo sult ghy de Sterren
in den Spiegghel sien.

Wilt ghy Kriecken, Kerffen ende Pruymen al het
laer door houden.

Soo neemse eer die wel rijp zijn ende
leghtse in een nientwe pot / ende giet daer
honigh op / dan slopt den pot wel vast toe
met Leem ofte Wasch / leght hem also on-
der swavel.

Om Wijn te maecken van Edick.

Neemt kernen van Appelen / en maecke
daer af pulber / dat sult ghy in den Edick
doen / dan sult ghy dat soo laten staen acht
dagen langh / so salt goeden Wijn worden.

Wilt

Den Sack' der Konsten.

Wilt ghy veel Ratten doet vergaren op
een plaets.

Neemt een levende Katte of twee / ende
steekt die in een aerden pot / die vol gaten
is / set dien pot int midden van der plaets
sen daer ghy wilt dat alle de Ratten ver-
gaderen ende maect een schoon vyer on-
trent den pot / maer niet te na / als de ratte
die in den pot is dat vyer ghevoelt soo false
roepen ende krijten om hulpe / dan sullen
alle de ander ratten die int huys zijn sul-
len komen loopen om de Katte te helpen.

Wildy eenen Hutspot doen vergaderen
in een stuck.

Neemt een krans datmen heet Corsude
ende de wortele van Consulida / doet die in
den pot / alle de stucken sullen vergaderen.

Om een Hutspot die gesoden is, te doen
schijnen rau te wesen.

Neemt het bloet van eenen Hase / dro-
get in eenen oven / dan pulveiseert het ende
troepet op 't gesoden vleesch / het sal rau
schijnen: Wilt ghy 't dan wederom hebben/
wasschet in sijn sop.

Om de Vlieghe te verjaghen.

Neemt een crind dat heet Gramanne/
ende

Den Sack der Konsten.

ende temperet dat sap met Edick-water/
dan besprenght de mueren van den hupse
daer mede van bupten / de vliegghen sullen
dat hups schoumen.

Wilt ghy maecken dat sy al schijnen sonder hoeft
die in u kamer zyn.

Neemt Olpe van levende solpher ende
Olpe van Hennip-zaet / menghet die on-
der een/ ende doet het in een Lampe / dan
ont steekt die Lampe ende doet al de ander
lichten upt.

Remedie voor de Tant-pijn.

Neemt twee Hase-noten ende legghese
onder elke voet een van een quaet-hoof-
digh wijf / laet haer dan dapper met vups-
ken op den kop / tot dat den Olpe upt de
voorz noten vloeyt / met desen Olpe de
Tanden gestreken/het geneest.

Tegens 't Flerecijn.

Neemt twee Katers / sluyt die in een
kamer/ende jaeghtse tot datse sweeten/ ver-
gadert dat sweet / ende menghet met sweet
van des Stadts-werck-lieden/ smeert het
op de plaetse daer ghy de meeste pijn hebt
ende verwachte voorsz met patientie ter rijt
toe dat het genesen is. Hier

Den Sack der Konsten.

Hier begint den Nieuwen Sack der Konsten, welcke Konsten geprobeert ende waer bevonden zyn.

Om schoone verwe te krijghen.

Ziedet de bladeren van Roosemarijn in witten Wijn/ hier mede wascht uaensicht/ Wijn-brantwen ende baert / soo suldy een schoon verwe krijghen / ende daer hant opt-geballen is / sal weder ander groepen.

Om gheluckelick te spelen.

Soo neemt een levendighe Wol / ende doodt die met een stuck gelts inden necke/ daer na leghtse in een repne pot/ ende byant hem tot pulver/ sonder eenige vochtigheyt/ soo neemt des pulvers wat in u rechter schoen/ ende ghy sult krijghen upt dat Spel wat ghy wilt.

Om van 't vyer niet gequest te worden.

Neemt Galle van een stier en smeert daer uwe handen mede / het vyer en sal u niet queesen.

Om te schrijven datmen niet lesen en kan.
dat int water.

Neemt Alwyn water ende schrijft daer mede op dzoogh papier.

Om

Den Sack der Konsten.

Om te schrijven dat men niet lesen en kan
dan alleen in der nacht.

Neemt ghebrande-wijn met glimhout
gemenght / schrijft daer mede op droogh
papier / soo en machmen 't niet lesen dan
alleen in der nacht.

Konst om sijn ware geluckelijck te verkoopen.

Die sijn Ware niet verkoopen en kan/
die sal ober hem draghen het hette van een
Wnhoppe/ hy sal sijn Ware eer verkoopen/
dan die by hem staet.

Een kostelijck water dat het aensicht maeckt als oft
men maer vijf- en-twintigh jaer ondt en waer

Neemt twee Kalfs voeten ende laetse
zieden in achtien ponden Kiblor-waters
tot datter half versoden sal wesen/ daer nae
doeter by een pont Gijss / ende laet op zie-
den met de krupmen van Witte-broode in
Welck gheweyckt / twee ponden versche
Boter ende her wilt van thien Eperen met
de schellen. Daer nae doet alle dese dingen
te distileren ende int water datter af distil-
leren sal / sult ghy in een wernigh Alapns
doen/ ende sal seer schoon zijn.

Om het hayr te maecken als of het gout draet ware.

Neemt schoffen of schrapfel van Ca-
barba-

Den Sack der Konsten.

batharum / laet het in witten **Wijn** wep-
ken/ oft in clare looghe/ na dat ghy u hooffe
daer mede ghewasschen sult hebben / soo
maeckter oock u hant met een spongie me-
de nat/ ofe met een doeck. **Daer** nae laet
het by 't vyer ofte inde **Sonne** drooghen/
maeckt daer na het hant weder nat / ende
drooghet noch eens : want hoe dickwil-
der/ hoe beter ende schoonder/ sonder eenig-
sins het hooffe te beschadigen.

Om sweeren te verdrijven.

Neemt **Wierroock** ende **Bergen-speck**/
ziedet te samen in een aerden wel ghelopt
panneken / met dit salsken suldy de plaetse
strijcken daer de sweeren zijn.

Om sproeten ende roode vlekken des
aenlichts te verdrijven.

Neemt levende groene **Haeghdissen**/
laetse in olve zieden / tot dat het verdedeel
inghesoden is. **Dit** sult ghy doo? zijghen
ende doeter wit **Was** by. **Daer** na maeck-
ter witte salve van / daer ghy u aensicht
mede strijcken sult.

Om een schoon aensicht te maecken.

Neemt het zaet van **Mosemarijn** laet
het

Den Sack der Konsten.

het in witten Wijn zieden / walt u aen-
sicht daer mede / ende ghebruycket voor
uwten dranck / soo suldy een schoon aen-
sicht ende goeden Adem hebben.

Een remedie teghen de Perk.

Neemt een tacker Wijn-rupte / een
bolleken roox oft een sturcken eote ende
een graenken zouts : eet dit alle mozghen-
stonden een Maende langh / ende weest
altijdt vrolick. Dese recepte is doock seer
goet om de Wormen te verdrjven.

Dat u geen swaert en schade.

Soo leset de woorden : *Panta ta gram-
mata acrima acrisimus.*

Dat een Vrouwe haer oprape ende
laet sien al wat sy heeft.

Neemt het bloet van een Bleermups/
leght dat daer ghy meynt datse heuen gaen
sal / sy sal meynen datse tot aen haren hals
toe in 't water gaet / derhalven false haer
kleeren op rapen.

Een schoone konst om een spelde in den Erm te
steken dat het niet en bloet of wee en doet.

Neemt een Spelde ende krupt u daer
mede dymael op den Erm / ende spreeckt
aldus : Ick beswere alle Yser ende Snel/
Koper

Den Sack der Konften.

Koper ende Messinc dat van den aenbang
der Werelt gheschapen is / dat myn dese
Spelde gheen schade en doe in vleesch ende
bloedt.

Een seker remedie teghen de Pest.

Neemt een glas / ende vullet het derden
deel met fijnen Dziakel / een derdendeel
met ghebranden wijn / ende het ander deel
met urine van een knechtken / dat noch
Maegt ende gesont is / gebet den Patient
te drincken met sijn onbijt / dyn dagen ach-
ter een / te weten / elke reyse een glas vol.
Dit is gheexperimenteert gheweest te Ve-
negien / int Jaer 1504.

Teghen de pijn der Vrouwen Tepelen,
otte Borst-wratten.

Neemt twee dopers van versche Ene-
ren / een vierendeel loods nieu Wasch / een
wepnigh Olie van Koosen / met wat Tu-
tica / geprepareert in Koos-water. Laet
alle dese dinghen in een reyn panneken o-
ver 't vyer smelten / ende alst koud gewor-
den is smeeret op een doeck ende appliceret
op de Tepels / maer ghewasschen zijnde
met witten Wijn / op Koos-bladeren ende
C Weech-

Den Sack der Konsten.

Weech-zyec-bladeren gesoden : naer datse
afgedrooght zijn / salmen 't voorsz appli-
cieren het geneest ter stont.

Om te weten of een Vrouwe sal moghen
bevrucht worden.

Neemt Keusel van een Hase / dissolbeert
die in werm water / gebet een vrouwe tot
haren onbijt / ende doetse daer nae in een
warm badt staen : comt haer alsdan bypck
pijne over / soo sal zy moghen ontfanghen/
anders nimmermeer.

Een seer schoone Remedie voor de gene
die ghewondt zyn.

Neemt het sap van **Taratus barbatus**
ende ist dat de wonde bloedig is / repnigtse
ende waschtse met witten **Wijn** of water/
dan suldy 't voorsz sap inde wonde doen
ende applicieren daer boven op het krupdt
daer ghy 't selve sap hnt gheperst hebt / daer
na verbindet met een doeck / ende laet het
alsoo een gheheelen dagh staen / ghy sult
een wonderlick werck ghewaer worden.

Om der Vrouwen Melck te vermeerderen, ende
datse genoegh te suygen krijgen.

Neemt groene **Wenckel** / maeckter een
D:coctie af in **Wijn** of **Water** / ende geefse
het

Den Sack der Konsten.

het de Vrouw te dzincken soo wel ober de
maeltijt als anders / soo dickwils als ghy
kond/ ende sy sal overbloedigh van Melck
worden. Doek isset goet om de Waent-
stonden te doen hebben op haer behoorzijc-
ken tijdt.

Teghen den hoeft der kleyne Kinderen.

Neemt het sap van Petercelie/ Comijn/
Vrouwen-melck / menghet die te samen
ende ghebet het kindcken te dzincken/daer
na maect een alsulcke salve: neemt Lijn-
zaet / Faenum Graecum/ ende laet het te
samen in water opzieden / daer na nemet
upt het water ende douwet met de handen
het sap daer upt / 't welck ghy met een deel
Boter mengen sult/ ende strijcket daer des
Kints-hoest mede.

Teghen de beten van alle dulle ende
fenijnghe Beesten.

Terstondt als men ghebeten is van eenig-
ge fenijnighe Beesten / soo sal men nemen
groene tacken van Wijge-boomen/dzucken
daer het Melck upt ende latet die drie ofte
viermael in de wonde dzynpen. Mostaert-
zaet met Edick ghemienght is doek goet.

Den Sack der Konsten.

Recepten die seer goet zyn teghen de Wormen der
kleyne Kinderen.

Neemt **Tarwen-bloeme** seer fijn ghebundelt / soo veel alser op een goude croone leggen soude: dit doet in een glas met soo veel purwater dat het ghenoegh sp om het voozschreven meel te temperen / ende geef tet het kint te drincken / so sult ghy sien dat hem de **Wozmen** met den drec asgaen sullē.

Om de Sieren te verdrijven.

Neemt **Alwyn** wepckt die in claer water ende wascht u handen daer in.

Teghen de Kancker.

Siedet **Stercken Asijn** / daer mede sult ghy de **Kancker** wasschen / daer na droogt dien met een supver doercken ende bestrooptse met poeder van **Galnoten**.

Om Wratten te verdrijven.

Neemt **Bloet van Wupsen** al warm ende strickt dat op de **Wratten**.

Om Sproeten tyt het aensicht te verdrijven.

Siedet **Kijs** in water ende wascht u aensicht daer mede.

Om Witte handen te krijghen.

Neemt **Petelen** / zietse ende treckter 't sop af / daer suldy u handen mede wasschen.

Om

Den Sack der Konften.
Om niet droncken te worden.

Drinckt Smorghens nuchtere eenen
goeden dronck schoon water. Item eer
ghy te bier gaet / soo drinckt een cop vol
Soete-melck.

Van de Liefde.

Schrijft dese namen in een appel / Na-
mech / Katie / ach te Tragrammaton/
ende de Naem der Vrouwen / ende geeft-
se haer te eten.

Wildy dat u een Maeght lief hebbe.
ende u volghen sal.

Soo neemt een Loof-versche / die heeft
een haz in sijn hoest / wie ghy daer mede
roert / die heeft u lief ende volghy u nae.

Een ander.

Schrijft dese woorden in Maeghden
perckement / Igna / Agila / Agilat / ende
steket in u mondt / aen de rechte kake ende
kust haer daer mede.

Voor Febris des anderen daeghs.

Neemt Soete-melck ende laet die zie-
den / dan soo gieter in een glas vol Wijn-
edick / dat het kesen mach ende ynget dooz
een doeck : als u de Febris of koorze op
't lijf come / soo drinckt een groote cop van

E ij

Dat

Den Sack der Konsten.
dat Wey / het sal de kortse verdrijven.
Probaturum est.

Tot de Liefde.

Schrijft dese woorden op een Appel:
Ezon/ Ezone/ Ezonum/ ende geefte haer
van stonden aen ten eten/ sy sal u lief krijgen.

Een ander.

Als ghy utwen wil begheert van Vrouwen / soo spreekt dese woorden over een kroes Biers die sy drincken sal: Melchisedech quae firgunt. quae religiosi. Ende als ghy een yder woort ghesproken hebt / soo Afent daer in ende siet haer aen.

Om een Vryers manieren ende sinnen
te leeren kennen.

In den eersten / soo maect hem droncken in absentie van de Dystier / dan suldy sien sijn Moeres ende zeden by den dranck. Ten anderen / laet hem Spelen by onbekende lieden. soo suldy sien als in een Spiegel sijne sinnen ende manieren / ende laetse hem probeeren met onrecht Spelen / soo sult ghy weren of hy van rooznigen of van goeden ghemoede is.

Wildy dat u een Vrouwe Lief-hebbe.

Arcant

Den Sack der Konsten.

Neemt van haeren hanze / maeckt daer
eenen rinck af / ende gaet in een heymelicke
plaetse / maeckt een krups en seght aldus :
de ghene die dede leven Adam ende Eva/
die moet my dese Jonckvrou doen lieben.
Van neemt den rinc / verberntse ende seght
aldus : Soo ick hier dit vingherlinck ver-
berne / soo moet mijn herte in mijnen lyve
verbernen / tot dat ick mijnen lust gheheel
volbrocht hebbe.

Om te maken dat een vrouwe haer
secreet seggen sal.

Neemt het herte van een Kabe / ende
legget een Vrouwe op haer Borsten / zy
sal u antwoorden op al het geene dat ghy
haer vraegt.

Om te weten of een Dochter Maegt is.

Neemt Lignum Aloes / ende maeckt
daer af poeder dat suldy haer t' eten of te
dryncken geven / ende ist dat zy Maegt is /
soo sal sy terstondt Bissen.

Een ander.

Wrankt het herte van een Roetaert ter
plaetse daer de meyskens zijn / aen welke
ghy dat pzoeven wildt / ende de gheene die
C 4 Maegt

Den Sack der Konsten.

Maeght zijn sullen haer bepiffen.

Om de Liefde van eenigh Man of
Wijf te verwerven.

Neemt twee Goude of zilbere Kinghen
ende leghtse in een Swaluwen-nest ende
laetse daer nae in ligghen neghen daghen
lanck/ dan neemtse / ende geeft den eenen
wien ghy wilt / ende behoude ghy den
anderen.

Begeert ghy dat u een Maeght volgen sal
waer dat ghy wilt.

Soo schrijft dese Characteren in u hand
R, K, V, O, O, Z, H, P, O, F, C, G, ende
roert de Maghet daer mede op haer bloo-
te buyck ende sy sal u na volgen.

Een ander.

Schrijft dese Letteren op eenen Appel/
S, Z, V, D, X, D, K, S, also dat ment niet/
en kenne ende gheuet haer / ende als sy den
Appel gegeten heeft / false al doen wat ghy
begeert.

Een ander.

Neemt een Muscate / kloofse in twee
ende schrijft inde een helft uwen naem en-
de in d'ander helft den haren : krijghe dan
van haer heyz ende windet om de Muscate
ende

Den Sack der Konsten:

ende leght die alsoo op een boom die wast/
ende hoe dien boom meer wast/ hoe sp u lie-
ber hebben sal: Ende soo wanneer ghy de
Muscate upt den Boom neemt/ soo is de
liefde ghedaen. Probatum est.

Waerom hebben sommige Vrouwen liever wite
Mannen, ende sommighe de swarte Mannen.

De eerste oorsake is / om dat sommighe
een kranck gesicht hebben/ ende die hebben
meest behagen in de swarte Mannen.

De ander oorsake/ de sommige zijn van
natueren warm / ende dien behaeght meer
bruyngheyt/ want bruyngheyt volghet de
wermte: sommige zijn van kouder natue-
re/ es die hebben beter sien aen de witheyt/
want coutheyt is een moeder des witheyt/
ghelijck Aristoteles schrijft.

Waerom zyn de Vrouwen in den Somer ende de Man-
nen in den Winter meer gheneghen tot
Venus-spel.

Want een Man werm es van drooger
Natueren is / ende een Vrouwte cout ende
vochtigh: daerom worden de crachten der
Mannen gheswackt in den Somer / ende
der Vrouwen crachten ghesterckt.

Den Sack der Konsten.

Waerom heeft een Vrouwe boven maten
Lief dien die haer den Maeghdom
benomen heeft.

Want ghelijck Plato sendt/ nae de scha-
melheyt volghet de liefde: Het is redelijck/
dat sy den genen die haer des schamelheyt
banden ontbonden heeft seer lief hebbe:
Waerom Hesiodus een Maeght tot een
Hupsrou te trouwen bevolen heeft.

Waerom zyn de gene die lanck hayr hebben
seer tot Venus spel genegen:

Want in desen wort af ghenomen/ datse
groore overvloedigheyt van Wasdom
ende zaedt hebben.

Waerom komt uyt de langhe onthuidinghe des
zaets soo grooten Hooft-pijne ende
andere cranck-heden.

Want de Bzaghcn ende Herne pannen
uyt de overvloedigheyt des zaets worden
beswaert / ende om dat het zaedt langhe
gehouden / niet een quade ende fenijnighe
qualiteyt wort besmet / welck de humeu-
ren tot den hoofde seer hindert en querst.

Waerom kunnen de ghene die wat quaedts
wercken, met den ooghen ende aen-
sicht niet geveynsen.

Want ghelijck Palaemoni ende Phn-
sioni

Den Sack der Konsten.

sioni behaeght/ so is de ooghe een bode des herten ende een Spieghel des ghemoets/ in welcke alle dinghen blincken ende ver- toont worden.

Voor die niet slapen en kunnen.

Soete Amandelen brenghen den slaep/ zijn ghesond te eten ende maken ghetem- perde vochrighent.

Om niet moede te worden van gaen.

Plinius send in sijn vijftiende Boeck/ die Bpvoet by hem heeft / als hy over belt gaet/ die en scha den genck niet in sijn levē.

Om de Paerden haer wonden te helpen op den rugge ofte andersins.

De Paerden die ghewont zijn van te veel rijdens oft draghens/ dien stropet poe- der van langhe Hoolwortel in de wonden/ dan slaet daer op Paerden-mest ofe Dreck/ het ghencest ter stondt.

Om te weten of een Ionck-vrou maeght is.

Wildy weten of een Ionck-vrou maeght is / soo stoot Getten-steen tot pulver ende geest haer die te drincken / dat sy 't niet en weet: is sy maeght/ soo moet zy van stonden aen haer water maken.

Dooy

Den Sack der Konsten.

Voor de seerigheyt ende ruydigheyt op het hoof.

Het hoof met Alumi-water ghewas-
schen / is goet teghen het seucksel ende se-
righet.

Voor Luysen ende Neeten.

Loock gesoden ende 't hoof daer mede
ghesmeert oft gewasschen / doodet de Luys-
sen ende Neeten.

Om Hayr geel te maecken.

Doove Netelen in Looge ghelept ende
't hoof daer mede ghewasschen / maect
geel hayr.

Dat de Schoenen niet duer en slaen
van eenigh water.

Neemt Bers ende Was / smelt dat te
samen ende latet om een doercken stollen/
snijt dan een doercken effen soo groot als
de solen zijn / ende latet so tusschen de solen
naepen / sy sullen minnermeer deur slaen.

Om pijn ende sterckte iyt de zyde van den
Buyck te verdrijven.

Neemt de wortel van een kruidt dat
Lobbestock heet / ziedet in Bier tot op de
helft / drinckt daer van soo veel als ghy
kond / hoe meer hoe beter / het sal terstondt
de pijn verdrijven.

Tegens

Den Sack der Konsten,
Teghens de Roofen.

Neemt Kerne-melck / siedet die met Haber-gorte / maect daer een Byn van / ende leght die daer op soo heet als men verdragen mach / alst coud is / soo leght daer weder heet op. Probatem est.

Teghen den Buyck-loop.

Neemt Eycken-bladeren / drooghtse in een Panne pulveriseertse ende dzinckse met Hamborger Bier.

Teghen de Coude-pisse.

Neemt een half menghelen Kenschien Wijn / twee loot venckel-zaet ende een loot knof-loock / dat t'samen gesoden / door een doeck gedaen ende warm gedroncken t'sabonts ende smorgens twee daghen langh.

Tegen den Buyck-wee.

Neemt Eypen-zaet ende Honigh / laet dat t'samen zieden ende dzinckt dat nuchteren / het salter stont helpen.

Om een goet verstant te maecken.

Neemt Muscaten ghesoden in Wijn / daer onder gemenght Mastic ende Anijs dit sterckt de herffenen ende maect goet verstandt ende vernuft.

Gen

Den Sack der Konften.

Een dranck om alle wonden van grondtis op te heelen.

Neemt **Sanikel Spibanum** / hepdens
wonder-krupdt / winter-groen en **Verbene**
van elcx even veel : ziedt dit al t'saemen in
goeden ouden wijn / ende geeft den gewon-
den te drincken / alle mozghens twee lepels
vol / ende ober maeltijt sal hy zynen dranck
daer mede temperen / te weten / in een be-
ker biers / een lepel vol van desen dranck.

Een Salve voor de Jonge Kinderen die gaen noch staen
en konnen, om dat haer Leden flap zyn.

Neemt wortelen van **Daren** ende ziedt se
in een menghelen **Toopen-bier** tot op de
helft / dan wort het ghelijck een **Salve** ofte
Olve : hier mede sult ghy de kinderen de
Schenen / knipen : midsgaders de heupen
nieren / lendenen ende rugghe gaet wel
smeeren teghen een goet **Spcken vper** / soo
lange tot dat se sterck worden.

Teghen de derden-daghe-Koortse.

Neemt een half loot ghebrande-**Wijn** /
menght die met den doper van een **Sp** /
setter op 't vper dat het heet wordt dan ste-
ket in brandt / watter over-blijft salmen
wormen een half ure eer de koude komt
ende gevet den **Patient** in / het geneest.

Den Sack der Konsten,
Teghen de beten der dulle Honden.

Wie van een dullen Hondt ghebeten is/
die neme Looock/ vijghe-bladeren ende Ca-
mil-bloemen/ elcx even veel/ ziedet t'samen
in water ende stootet / dan maectker een
Plepster van / ende legghet op de beete des
Honds/ het geneest ter stont.

Dat u geen Tooveryen en schade,

Dioscorides seyd: Die den Wp-boet
besicht / hem en kan fenijn noch tooverys
en schaden / noch oock niet eenighe beete
van dulle Beesten.

Waerom ghenaeckt de Vrouwen een misdraght van
worstelen oft danssen?

Obermits dat dooz sulcke bewegingen
de bintfelen der Bzucht ontbonden worden
en maect een ontijdige ghebooyte: want de
materie niet langer gehouden can worden.

Waerom voeden de Raven haer Jonghen niet
voor negen dagen?

Want sy sien dat haerder jongen mon-
den ende dooz het gantsche lichaem niet en
zijn van haerder verwen / of niet van ver-
we gelijk haer vederen daerom meynense
dat haer jonghen zijn van een ander ghes-
lachte:

Den Sack der Konften.

Nachte / nochtans de almachtighe Godt
voetse in die daghen met den Dautw des
Hemels/ waer van David spzeect in zijne
Psalmen.

Waerom slapen de Hasen met open ooghen.

Want sy hebben clepne oogh-bladeren
soo datse qualijcken kunnen toeghedae
worden/ ende sy zijn vreesachtighe Bedier-
ten / op datse sich selfs moghen bewaren/
daerom slapense met open ooghen.

Waerom is den raet der Medecijn-meesters, dat
een Mensche soberlijck eten sal.

Avicenna leert: De Waghe wort an-
ders te seer vervult / ende de spisse sou daer
in swemmen: ghelijck de coude natte hou-
ten upt-bluffchen het vper/ alsoo de o-
verbloedighe spissen upt-bluffchen
de natuerlijcke hitte. Ende daer-
om so is de beste medecijne te
ghebruycken Soberhept
in spisse ende dranck.

E N D E.

Die door Soete liefde tot een quaedt Houwelijck
raect,
Veel goede Nachten proeft, maer quade daghen
smaect.

VD17
p ✓

Sack der Konsten/

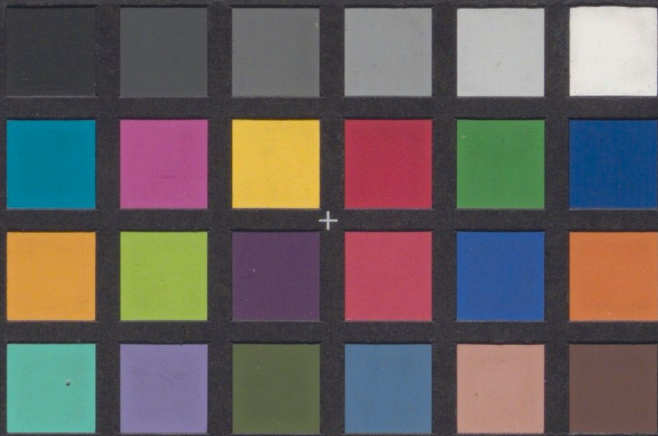
upt 't Italiaens , Francoys ende Duyts
bergadert/ met veel schoone Remedien ende
Medicijnen die geprobeert zijn.

Seer profijteliijk voor longhe-lieden.

colorchecker CLASSIC

xrite

t Amsterdam , Gedrukt by Broer Jantz

